

Naujos cheminės priklausomybės

Robertas Badaras

Vilniaus universiteto Toksikologijos centras

Lietuvos Respublikos Seimas

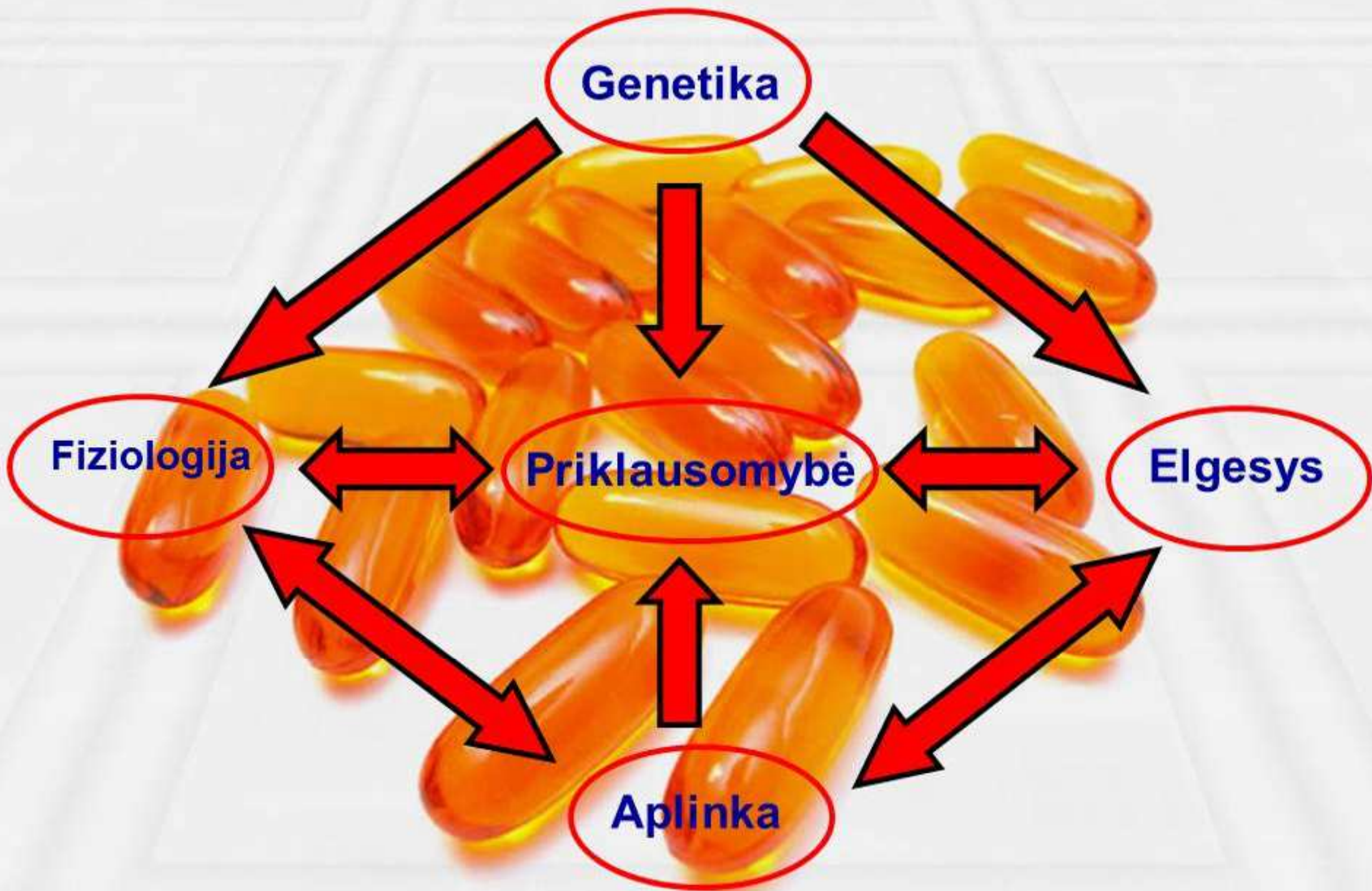
2012-10-18

Kodėl?

- Kodėl žmonės piktnaudžiauja vaistais?

PAM sukeliami sveikatos sutrikimai

- Ūminis ir lėtinis toksiškumas
 - Fizinė priklausomybė:
 - tolerancija
 - abstinencija
 - Psichologinė priklausomybė
 - Komplikacijos
-

Fizinė priklausomybė

- Organizmo sistemų pokyčiai ir adaptacija prie nuolatos vartojamų PAM
- Apima receptorių sistemų, autoreguliacijos mechanizmų, medžiagų apykaitos pakitimus

Tolerancija

- Fenomenas, kai dėl organizmo adaptacijos pakartotinas tos pačios PAM dozės vartojimas sukelia vis mažesnį efektą
- Pacientas gali atrodyti ir jaustis normaliai, netgi vartodamas teoriškai mirtinus PAM kiekius

Abstinencijas būklē

- Vystosi, kai priklausomas pacientas negauna **īprastos** PAM dozēs **īprastu** metu
- Eiga ir trukmē prieklauso nuo PAM kiekio, vartojimo trukmės, aplinkos, paciento savybių

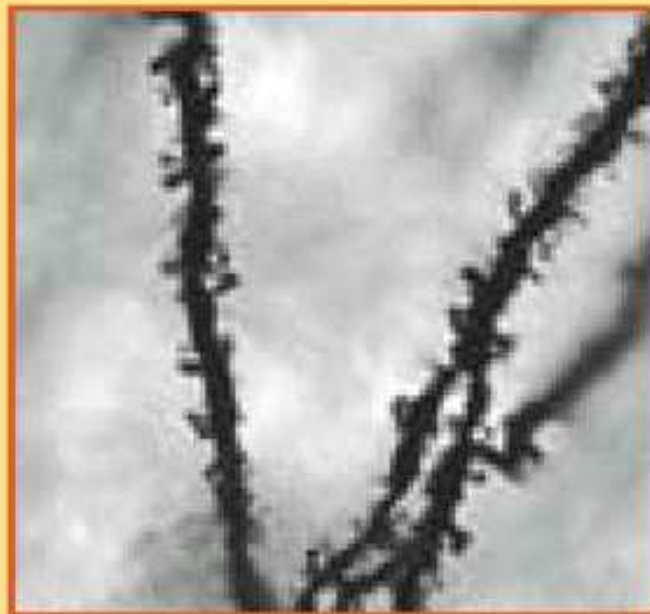

Psichologinė priklausomybė

- Nuotaikos svyravimai
- Nemiga
- Silpnumas
- Nenumaldomas potraukis vartoti PAM
- Išlieka ilgiau, nei fizinė priklausomybė

Neurotropinis cheminių priklausomybių mechanizmas II

Priklausomybės pavyzdžiai

- *“Valgyti medų labai smagu, bet yra tokia akimirka, prieš pat valgant, kai būna dar smagiau, tik Pūkuotukas nežino, kaip ji vadinasi.”*

“Pūkuotuko išmintis” © vertė Virgilijus Čepaitis

Netiesioginiai priklausomybės požymiai I

- Pakitęs elgesys:
 - dėmesio stoka
 - vangumas ↔ aktyvumas
 - priešiškus, pykčio priepuoliai
 - sutrikę santykiai šeimoje, melavimas
 - interesų susiaurėjimas
 - naujas pažįstamų ratas
 - pastovus pinigų trūkumas

Netiesioginiai priklausomybės požymiai II

- Sveikatos sutrikimai :
 - išblyškimas, ryškus odos paraudimas
 - bėrimai, niežulys, slogavimas, akių paraudimas
 - apetito stoka, svorio kritimas, viduriavimas ir vėmimas
 - mieguistumas dieną ir nemiga naktį, šviesos baimė
 - nerimas, baimė, panikos atakos
- Neįprasti kvapai, dėmės, tabletės, švirkštai

Kokiais vaistiniais preparatais piktnaudžiaujama?

- Gydytojų skiriami vaistai:
 - savigyda
 - sąmoningas siekimas gauti daugiau vaistų
 - vartojami kitam asmeniui paskirti vaistai
- Bereceptiniai vaistiniai preparatai
- Nelegaliai įgyjami medikamentai

Dažniausiai piktnaudžiavimui naudojami medikamentai

- Benzodiazepinai
- Barbitūratai
- Zet hipnotikai
- Augaliniai ☺ preparatai
- Opioidai

Barbitūratai

- GASR agonistai
- 10 kartų viršyta terapinė dozė gali sukelti pavojingą apsinuodijimą

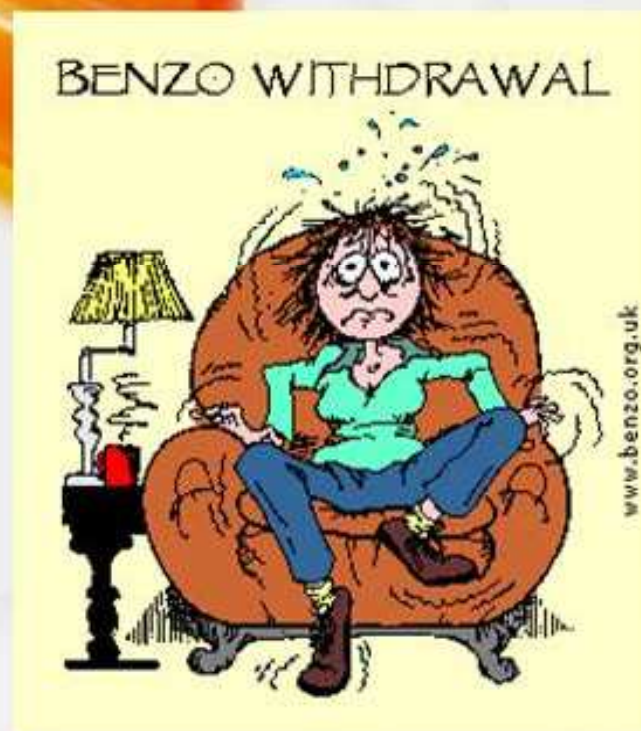
Benzodiazepinai

- BZD vartojami:
 - nerimo slopinimui
 - miego korekcijai
 - prieštraukuliniai preparatai
 - įvairios kilmės abstinencijoms gydyti
 - rečiau - kaip miotonolitikai ar anestetikai
- ~50% apsinuodijimų PAM sudaro apsinuodijimai BZD ar jų deriniais su kitais preparatais
- Dažna savigyda

Benzodiazepininė priklausomybė

- Didelių terapinių dozių vartojimas jau po 6-8 savaičių gali sukelti fizinę priklausomybę

GABA – prekyba internete I

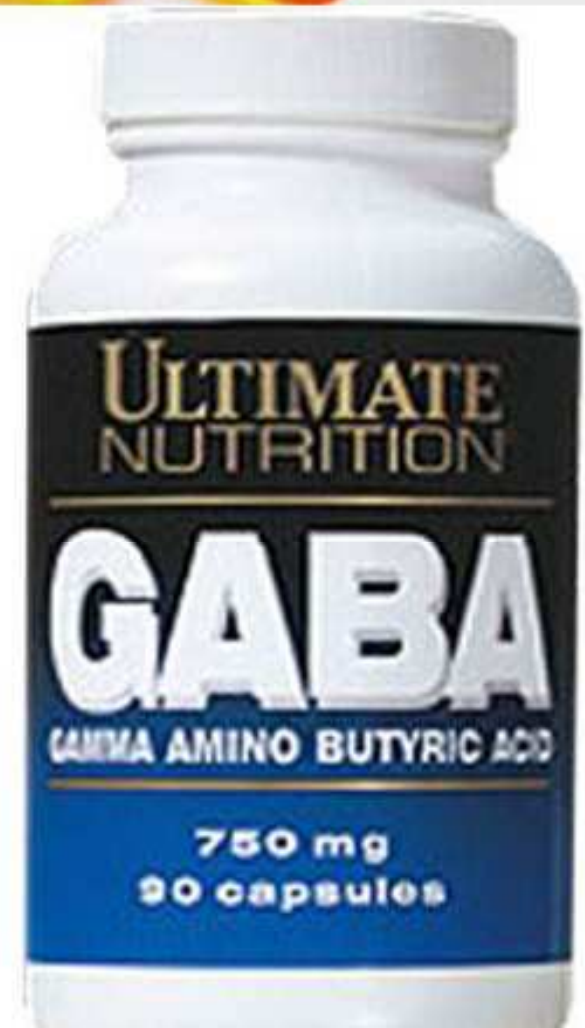

paieška: *GABA maisto papildas*

- **Pigu.lt**
- http://pigu.lt/sportas_laisvalaikis_turizmas/sportas/maisto_papildai_2/maisto_papildas_gaba?id=210617

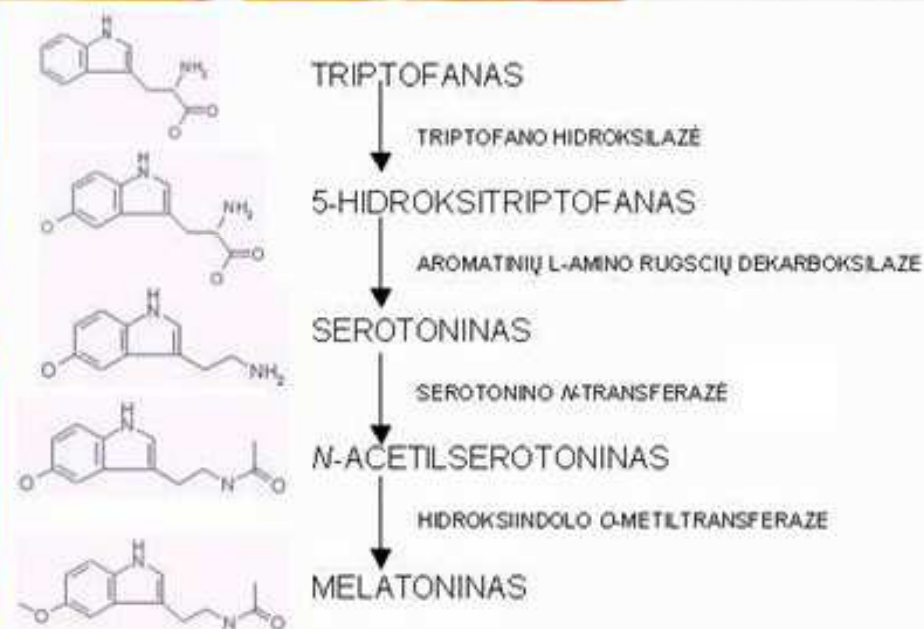
GABA – prekyba internete II

- ..GABA yra nepakeičiamas tiek profesionaliems kultūristams, bėgikams, tiek ir sveiką gyvenimo būdą propaguojantiems asmenims
- ...Pasižymi raminamuoju, atpalaiduojančiu poveikiu..

L-triptofanas

- <http://skelbimai.draugas.lt/L-Tryptophan-500-mg-Visa-Lietuva-Grozis-sveikata-Buitis?View&Id=243647>
- **L -Tryptophan 500 mg (120 Lt)**

SEROTONINO IR MELATONINO SINTEZĖ ORGANIZME IŠ TRIPTOFANO
© Edvardas Kerklauskis

Išsamios instrukcijos

- *“Nepakeičiamas aminorūgščių ir serotonino, melatonino ir niacino pirmtakas”*
- Vartojimas: Gerkite 1-2 tab per dieną
- *“Nevartokite triptofano kartu su kitomis medžiagomis, tokiomis kaip 5-HTP ar tokių kaip Prozac, kurie taip pat didina serotonino lygį, be gydytojo priežiūros”*

Priklausomybė nuo triptofano?

- *“For several years now I have been tryptophan-dependent”*

“Zet” hipnotikai

- Zopiclone (*Somnols, Zopitin, Imovane*)
- Zolpidem (*Stilnox, Zolpidem, Hypnogen*)
- “Šis vaistas skirtas Jums, todėl kitiems žmonėms jo duoti negalima. Vaistas gali jiems pakenkti (net tiems, kurių ligos simptomai yra tokie patys kaip Jūsų)”
- “Stilnox turi būti vartojamas kuo trumpiau, neviršyti 4 savaitių”

“Širdies” lašai

- Nereceptinis “bestseleris”
- “..vartojami kaip pagalbinė priemonė nerimo sukeltam vegetacinių funkcijų sutrikimui ir mažo laipsnio širdies raumens nepakankamumui šalinti.”
- “jeigu vartojant vaisto ilgiau kaip 6 savaites ligos simptomai nemažėja, reikia kreiptis į gydytoją”
- “..preparato sudėtyje yra ne mažiau kaip 61,5 tūrio % etanolio (alkoholio)..”
- vartoti negalima: - ... vaikams”

Paracelsas (Theophrastus Phillipus Aureolus Bombastus von Hohenheim) 1493-1541

- “Alle Dinge sind Gift und nichts ist ohne Gift: allein die Dosis macht, das ein Ding kein Gift ist.”
- “Visos medžiagos yra nuodai, nėra nei vienos, kuri nebūtų nuodas. Tiktai dozė skiria vaistą nuo nuodo...”

Klausimai?

Klausimas Jums

- Testuoti ar ne?

